

Ο κλήρος κατά τις πολιτικές εξελίξεις της Ελληνικής Επανάστασης: Η Συνέλευση της Βοστίτσας

Αφιέρωμα / 1821-2021: Ανάσταση του Γένους / Ιστορία

Σωτήριος Μυλωνάς, Υποψήφιος Δρ. Θεολογίας

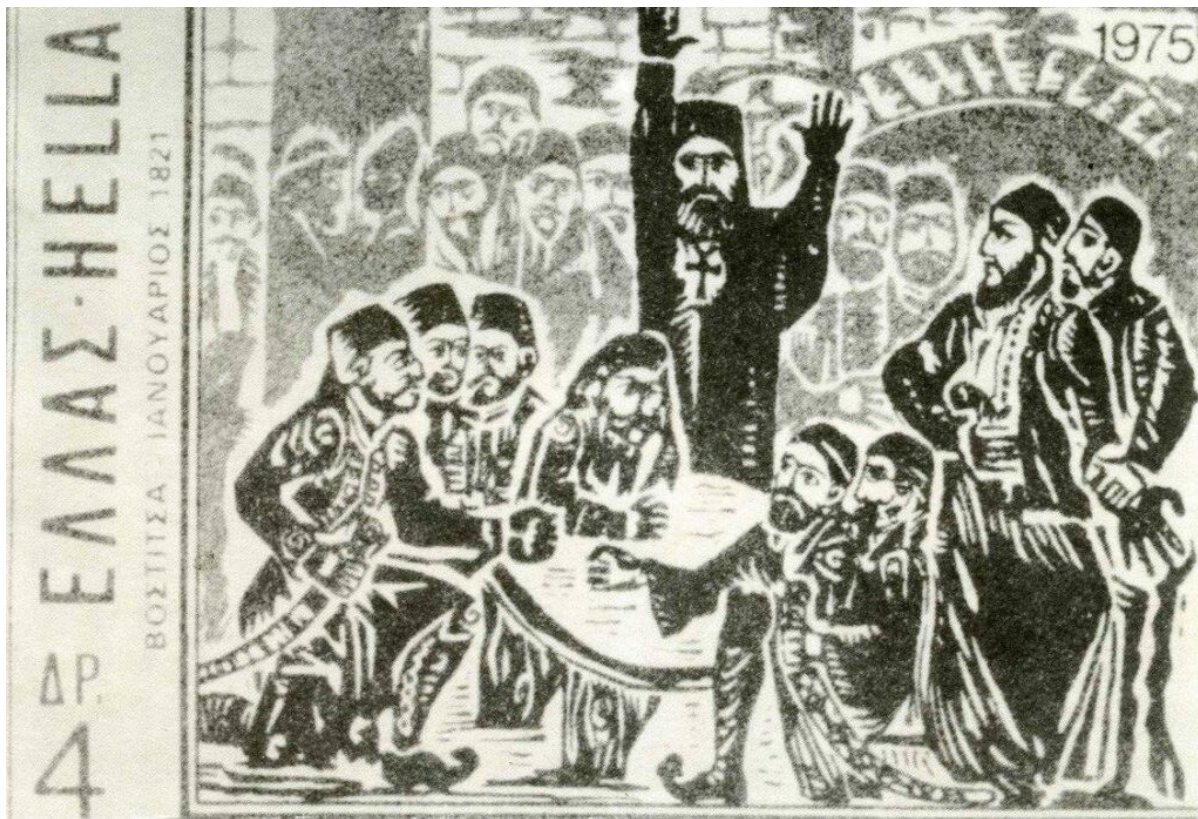

Τον Ιανουάριο του 1821 παρατηρήθηκε ένα κλίμα αμφιβολίας και δυσπιστίας των προυχόντων της Πελοποννήσου προς τον Υψηλάντη και της επικείμενης βοήθειας των Ρώσων, που ενισχύθηκε από τις επιπόλαιες ενέργειες των Φιλικών σχετικά με την οργάνωση της επανάστασης^[1]. Αυτή η δυσπιστία έφτασε στον βαθμό να είναι οι Πελοποννήσιοι αναποφάσιστοι μπροστά στην εντολή του Υψηλάντη σχετικά με την κήρυξη της Επανάστασης στις 25 Μαρτίου του 1821. Την κατάσταση αυτή έρχεται να περισώσει ο αρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δίκαιος^[2]. Ο Γερμανός, όμως ανήσυχος για τη δράση του Παπαφλέσσα στην Πελοπόννησο, κάνει μια έξυπνη πολιτική κίνηση και συγκαλεί μυστικά τη Συνέλευση της Βοστίτσας^[3].

Την περίοδο αυτή λοιπόν, από τις 26 έως τις 30 Ιανουαρίου 1821 συγκλήθηκε

συνέλευση στη Βοστίτσα, το σημερινό Αίγιο, με σκοπό την οργάνωση και τον προσδιορισμό του χρόνου έναρξης της Επανάστασης στην Πελοπόννησο. Σε αυτήν υπήρξε έντονη η παρουσία σημαντικών εκκλησιαστικών προσωπικοτήτων όπως του Παλαιών Πατρών Γερμανού, του Παπαφλέσσα, του επισκόπου Χριστιανοπούλεως Γερμανού Ζαφειρόπουλου, του πρωτοσυγκελου Χριστιανουπούλεως Αμβρόσιου Φραντζή, του επισκόπου Κερνίκης Προκοπίου, του ηγουμένου του Μεγάλου Σπηλαίου Ρεγκλής, του ιερομόναχου Ιερόθεου και του επισκόπου Μονεμβασίας Χρυσάνθου. Η συνέλευση έγινε εκεί λόγω του αμελητέου αριθμού τούρκων στην περιοχή. Πρόκειται ξεκάθαρα για μία σύναξη των φιλικών της Πελοποννήσου με σκοπό την χρονική οριοθέτηση της επερχόμενης κήρυξης της επανάστασης στο Μωριά^[4].

Δύο ήταν οι απόψεις που επικράτησαν και αποτέλεσαν και την αιτία να μερισθεί η Συνέλευση. Η πρώτη που υποστηρίζονταν από τον Γρηγόριο Δίκαιο απαιτούσε άμεση δράση. Θεωρούσε ο Παπαφλέσσας και οι οπαδοί του ότι, εάν δεν κηρύττονταν άμεσα η Επανάσταση, υπήρχε ο κίνδυνος να μη γίνει ποτέ εξ αιτίας των μέτρων που θα πάρει η Υψηλή Πύλη. Ο Παπαφλέσσας είχε να αντιμετωπίσει την καχύποπτη και υπεροπτική στάση των Προεστών και χρησιμοποίησε όλη την πολιτική του δεινότητα αποσκοπώντας στον ξεσηκωμό τους χωρίς καθυστέρηση, εκτελώντας αυτά που του είχε αναθέσει η Φιλική Εταιρεία^[5]. Έκανε χρήση μάλιστα των εμπιστευτικών γραμμάτων με τα οποία τον εφοδίασε ο Υψηλάντης, τα οποία απευθύνονταν στους Αρχιερείς και προύχοντες της Πελοποννήσου και στα οποία τόνιζε ότι ο Παπαφλέσσας τον εκπροσωπεί, είναι φερέφωνο του και προέτρεπε να εκτελέσουν άκριτα αυτά που τους λέει^[6].

Το αντιστάθμισμα στην πολιτική ζυγαριά το είχε η εκ διαμέτρου αντίθετη άποψη που υποστήριζε ο Μητροπολίτης Γερμανός που την χαρακτήριζε η αναβλητικότητα. Μία αναβλητικότητα που πήγαινε από την ανησυχία για τον τρόπο με τον οποίο θα ξεκινούσε η επανάσταση, αν είχε γίνει η αρμόζουσα προετοιμασία, καθώς επίσης με το αν η επανάσταση θα ήταν μόνο στην Πελοπόννησο ή θα ήταν καθολική, ποιος θα ήταν ο συντονιστής. Τέλος, γνωρίζοντας ο Γερμανός τις ελλείψεις σε όλους τους τομείς (οικονομικό, στρατιωτικό εξοπλισμό) αμφέβαλλε αν θα λάμβαναν την πολυπόθητη βοήθεια από το εξωτερικό^[7].

Η Συνέλευση είχε μεγάλη πολιτική σημασία, γιατί πρόκειται ουσιαστικά για την πρώτη Εθνική Συνέλευση των Ελλήνων κατά την οποία ο μητροπολίτης Γερμανός εκθέτει την κατάσταση και καλεί τον Γρηγόριο Δίκαιο να απαντήσει. Όσο και αν προσπάθησε ο Παπαφλέσσας, δεν μπόρεσε να πείσει όσους μετείχαν στη σύσκεψη ότι τα γραφόμενα από τον Υψηλάντη αποτελούσαν οδηγίες και θελήσεις της μεγάλης δύναμης η οποία ενδιαφέρονταν για την απελευθέρωση της Ελλάδας^[8]. Οι σύνεδροι, επίσης, δεν παραδέχονταν ότι τα νησιά, Ύδρα, Σπέτσες και Ψαρρά προετοίμασαν τα πλοία τους για ν' αποδυθούν σε πολεμική δράση^[9]. Τότε ο Παπαφλέσσας τους είπε αγριεμένος: «*Η επανάσταση θα γίνει είτε το θέλετε είτε όχι. Εγώ επήρα προσταγήν από την Αρχή να ξεσηκώσω τον κοσμάκη και θα το κάμω. Και τότε, όποιον βρουν ξαρμάττων οι Τούρκοι, ας τον κόψουν*». Η απάντηση αυτή προκάλεσε την οργή του Παλαιών Πατρών Γερμανού, ο οποίος

αποκάλεσε τον Παπαφλέσσα «εξωλέστατον» και «απατεώνα».

Στην τέταρτη συνεδρίαση, χωρίς τον Παπαφλέσσα^[10], οι προύχοντες αποφάσισαν να μην κινηθεί ο Μωριάς, πριν εξετασθούν οι προθέσεις των 3 νησιών. Η απόφαση αυτή προκάλεσε την πίκρα του Παπαφλέσσα, ο οποίος στράφηκε προς τον απλό λαό. Το αποτέλεσμα της Συνέλευσης ήταν να μην κινηθεί η Πελοπόννησος πρώτη για την Επανάσταση, να εξιχνιαστούν ποιες είναι τελικά οι προθέσεις του Ρώσου Αυτοκράτορα και να καταγραφούν οι εισφορές^[11].

Οι αποφάσεις της Συνέλευσης κοινοποιήθηκαν στους Προκρίτους του Μωριά προφορικά και όχι γραπτά για τη διασφαλιστεί η μυστικότητα. Ο Μητροπολίτης Γερμανός φρόντισε να σταλθούν επιστολές στη Ρωσία και την Πίζα^[12]. Στα Καλάβρυτα συνάντησε τον ταχυδρόμο και Φιλικό Νικόλαο Σολιώτη και του εκμυστηρεύτηκε ότι οι προύχοντες δεν θέλουν την εξέγερση της Πελοποννήσου^[13]. Ο Σολιώτης του αποκρίθηκε ότι τους προεστούς κανέννας δεν τους ακούει, επειδή αυτοί παίζουν το κρυφτούλι με τους Τούρκους. Ο ίδιος είχε αρματωμένα παλικάρια και αν του το ζητούσε ο Παπαφλέσσας, ήταν πρόθυμος ν' ανοίξει τουφεκίδι.

Η απάντηση αυτή του Σολιώτη χαροποίησε τον Παπαφλέσσα, ο οποίος γύρισε όλη την Πελοπόννησο και με φλογερά λόγια, διηγείρε τις ψυχές των απλών ανθρώπων. Οι χωρικοί άρχισαν να προετοιμάζονται για τον ξεσηκωμό δουλεύοντας τους μπαρουτόμυλους της Δημητσάνας, και ξεσκουριάζοντας τα κρυμμένα τους όπλα.

Αργότερα, οι κινήσεις του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, προέδρου της Πελοποννησιακής Γερουσίας, οδήγησαν μερίδα αγωνιστών να συμφωνήσουν με τον Γερμανό στην οργάνωση της «Μυστικής» Συνέλευσης των Καλτέζων με πρόεδρο τον Βρεσθένης Θεοδώρητο^[14], από την οποία προέκυψε το πρώτο επίσημο νομικό κείμενο της Ελλάδας και η σύσταση της Πελοποννησιακής Γερουσίας.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

[1] Ι. Κολιόπουλος, *Ιστορία της Ελλάδος από το 1800 Η διαμόρφωση και η άσκηση της Εθνικής πολιτικής*, τ. Β΄, 30-31.

[2] Φωτάκος, *Βίος Παπαφλέσσα*, σ. 19-22.

[3] Έ.Αλαμανής, «Γεγονότα ενέργειες και αποφάσεις κατά τους τελευταίους μήνες πριν την Επανάσταση»,

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, σ. 79-80.

[4] Τ. Βουρνάς, *Ιστορία της νεώτερης και σύγχρονης Ελλάδος*, τ. Α΄, σ. 77.

[5] Γ. Πρωτοψάλτης, *Η φιλική Εταιρεία*, σ. 48- 49.

[6] Κ. Βοβολίνης, (όπως σημ. 19), σ. 107.

[7] Α. Σταματόπουλος, «*Ο Εσωτερικός Αγώνας*», [1979](#) (γ΄έκδοση), Τόμος Α΄, σ. 179.

[8] Ι. Μελετόπουλος, *Η φιλική Εταιρεία, Αρχείον Π.Σέκερη*, σ. 76.

[9] Κ. Βοβολίνης, (όπως σημ. 19), σ. 94.

[10] Β. Πατριαρχέας, *Δίπτυχον της Εθνεγερσίας*, σ. 76 - 78.

[11] Α. Βακαλόπουλος, *Επίλεκτες Βασικές Ιστορικές Πηγές της Ελληνικής Επανάστασης*, τ. Β΄, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1990, σ. 58, Ο Υψηλάντης ένα από τα μέτρα που πήρε για την καλύτερη οργάνωση της Φιλικής Εταιρείας ήταν η ενίσχυση του θεσμού των κατοπινών εφορειών. Ο θεσμός απέβλεπε στην εξοικονόμηση ποσών για την κάλυψη των αναγκών της Εταιρείας. Ο θεσμός των εφορειών πρόσφερε μέγιστες υπηρεσίες στον αγώνα.

[12] Α. Πανώτης, *Επίτομη Ιστορία της εν Ελλάδι Εκκλησίας κυρίως ως κληματίδας του Οικουμενικού Πατριαρχείου*, τ. Α, σ. 495-496.

[13] Α. Μαζαράκη - Αινιάν, *Η Φιλική Εταιρεία, Ανάτυπο από τον πρώτο τόμο του Αρχείου Εμμανουήλ Ξάνθου*, σ. 23.

[14] Α. Γριτσοπούλος, *Η εκ της Συνελεύσεως των Καλτεζών προελθούσα Πελοποννησιακή Γερουσία (Δελτίο Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος 1963-64)*, σ. 208.

<https://bit.ly/3mLAbpn>